

BÖLÜM 3

YABANCI/İKİNCİ DİL ÖĞRETİMİNDE ÇOCUK EDEBİYATININ YERİ

İbrahim Fatih DEMİREL¹

GİRİŞ

Yabancı/İkinci dil öğretiminde *edebiyat* değerli bir kaynak olarak görülür. Edebiyatın kullanımı, dil öğretiminin tarihsel süreci içerisinde de hep önemi koruyan bir olgu olmuştur. Zira dil öğretim ve öğreniminde kullanılan sistemli ilk yöntem olarak bilinen Dilbilgisi-Çeviri Yönteminin temel unsuru edebî metinlerdir. Duff & Maley (1990) bu durumu, edebî metinlerin iyi yazı modellerini temsil etmeleri ve bununla beraber doğru gramer kurallarını göstermeleri ile açıklar. 19.yüzyılın ikinci yarısında Yapısalcılığın ortaya çıkması ile edebiyat kullanımı kısa bir süre için 'geleneksel' ve 'kötü' bir yöntem olarak görülmeye başlanmıştır. Bunun gerekçesi olarak ise edebiyatın, öğrencilerin ihtiyaç duydukları sözcük bilgisi, dil yapıları ve işlevsel dil kullanımı gibi hususlarda yetersiz kaldığı görüşü ileri sürülmüştür (Duff & Maley, 1990).

Dil öğretiminde iletişimsel dil yetilerinin öncelendiği günümüzde ise edebiyatın kullanımının öğrencilere dilsel yeterlilik, toplumdilbilimsel yeterlilik ve pragmatik yeterlilik anlamında olumlu katkıları gösteren pek çok çalışma vardır. Lazar (1993) yukarıda bahsedilen gerekçelerle edebiyatın/edebî eserlerin dil öğretiminde kullanımına karşı çıkanlara da cevaben edebî dilin, diğer dil

---

¹ Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD., ifdemirel@kastamonu.edu.tr

ile öğrenciyi sosyal bir aktör olarak gören ve bu yönde eğiten uygulamalar iletişimsel ve etkileşimsel bağlamda farklı etkinler sağlayarak dil öğretim süreçlerini anlamlandırmaktadır.

SONUÇ

Dil öğretim sürecinde bir materyal olarak kullanılan çocuk edebiyatı ürünleri, özgün ve değerli bir içerik taşıması, dilsel ve kültürel zenginleşmeye aracılık etmesi, içerdiği çeşitli özellikler sebebiyle öğrenciyi aktif bir şekilde öğretim sürecine dâhil edebilmesi gibi nedenlerle önemlidir. Genel çerçeveden bakıldığında, çocuk edebiyatı ürünlerinin entelektüel açıdan katkı sunan, öğrenciler tarafından yüksek motivasyonla okunan, tüm iletişimsel dil etkinliklerinin gelişimini destekleyici ve öğrenme pedagojisi anlamında olumlu katkılar sunan bir materyal olduğu söylenebilir. Bu noktada önem arz eden husus, doğru kitapların seçimi ve bu kitapların öğretici yeterlikleri ile de paralel olarak doğru ve verimli şekilde kullanılabilmesidir. Özellikle uluslararası literatürde, bilhassa yabancı/ikinci dil olarak İngilizce öğretiminde (EFL/ESL) çocuk ve gençlik edebiyatının kullanımına yönelik pek çok uygulama, proje ve teorik çalışma mevcuttur. Çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımını, dil öğretimi açısından farklı perspektiflerde ele alan çalışmalarda varılan sonuç, bu ürünlerin dil öğretimine oldukça kıymetli katkılar sunduğu yönündedir. Bizler de Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretiminde çocuk edebiyatı ürünlerinden hangi yönleriyle, nasıl ve neden faydalanmalıyız soruları üzerinde düşünerek farklı uygulamalar, projeler ve yayınlar üretmeliyiz. Zira çocuk edebiyatının doğası, dil öğretim sınıflarının atmosferi ile oldukça uyumlu çalışarak öğrencilere çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Özgün birer materyal olarak ele alınıp çalışılacak çocuk edebiyatı ürünleri öğrencilerin dil gelişimini sadece dil bilimsel açıdan değil, kültürel ve pedagojik açıdan da destekleyerek olumlu anlamda gelişim ve değişimin anahtarı olabilecek potansiyele sahiptir.

KAYNAKLAR

- Ackerman, T. (1994) *Storytelling: A Way of Freeing the Imagination. An Interview with Dvora Shurman. The Journal of the Imagination in Language Learning and Teaching*, Retrieved from <http://www.njcu.edu/cill/journal-index.html>.
- Amer, A. (2003). Teaching EFL/ESL literature. *The Reading Matrix*, 3 (2), 63-73.
- Anderson, R.C., Shirley, L., Wilson, P.T., & Fielding, L.F. (1987). Interestingness of children's reading material. R.E. Snow & M. J. Farr (Ed) *Aptitude, learning and instruction: Vol. III* içinde. Cognitive and affective process analyses (s. 287-299).

- Brown, E. (2004). Using children's literature with young learners. *The Internet TESL Journal*, Vol. 10, No. 2.
- Chen, M. (2014). Teaching English as a Foreign Language through Literature. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 4, No. 2, 232-236.
- Collie, J. & Slater, S. (1987). Literature in the language classroom. Cambridge: Cambridge University Press.
- Duff, A. & Maley, A. (1990). *Literature*. Oxford University Press.
- Floris, F.D. (2004). The power of literature in EFL classrooms. *Kata*, 6 (1), 1-12.
- Ho, L. (2000). Children's literature in adult education. *Children's Literature in Education*, 31(4), 259-271.
- Khatib, M. & Rezaei, S. & Derakhshan, A. (2011). Literature in EFL/ESL classroom. *English Language Teaching Journal*, 4(1), 201-208.
- Khodabakhshi, S. C. & Lagos, D. C. (1993). Reading aloud: children's literature in college ESL classes. *The Journal of the Imagination in Language Learning and Teaching*.
- Krashen, S. (1982). *Principles and practices in second language acquisition*. Oxford: Pergamon.
- Lazar, G. (1993). Literature and language teaching: a guide for teachers and trainers. Cambridge University Press.
- Moeller, A. K. & Meyer, R. J. (1995). Children's books in the foreign language classroom: acquiring natural language in familiar contexts. *Faculty Publications: Department of Teaching, Learning and Teacher Education*. 16, 33-45.
- Neugebauer, S. R. & Currie-Rubin, R. (2009). Reading-alouds in Calca, Peru: A bilingual indigenous context. *Reading Teacher*, 62, 396—405.
- Newman, M. & Pujol, M. (1996). Towards an esol literature. *TESL-EJ*, Vol.2/1, 20-42.
- Öztürk, B. (2021). İngiltere'de yükseköğretimde Türkçe öğretimi: Exeter Üniversitesi örneği. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 6 (1), 25-42.
- Reid S. (2002). *Book bridges for ESL students: using young adult and children's literature to teach ESL*. Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Savvidou, C. (2004). An integrated approach to the teaching of literature in the EFL classroom. *The Internet TESL Journal*, 12.
- Songören-Arkılıç, S. (2011). Yabancı dil öğretiminde çocuk edebiyatı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8 (1), 1725-1730.
- Songören-Arkılıç, S. (2013). The place of children's literature texts in teaching German as a foreign/second language. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 70, 1825-1830.
- Tomlinson, C. & McGraw, R. (1997). *Children's literature in adult EFL classes: learning through response*. 22 Eylül 2022 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED420199.pdf#page=55> adresinden erişildi.
- Weinrich, H. (1981). Von der Langeweile des Sprachunterrichts. In: *Zeitschrift für Pädagogik*. Heft 27. Weinheim: Beltz, S. 167-185, 168.